

Írta: Uray Ágnes

Igaz történet egy autista kisfiúról, aki nem tud beszélni

Egyszer volt, hol nem volt, élt egyszer Budapest városában egy világszép kisfiú. Még járni is alig tudott, már órákig játszott ügyesen a Viki Miki nevű összerakós játékkal. Később a LEGO-ból rakott ki csodálatos mozaikmintákat.

Telt-múlt az idő. A kisfiú szépen nőtt-nödögélt. Szüleinek csak egy bánata volt: lassan három, négy, öt éves lett a kisfiú, és még mindig nem beszélt. A játékból viszont látszott, hogy nagyon okos, és az is, hogy milyen jó ismerősei a számok. Anélkül, hogy bárki is számolni tanította volna, szeretett szabályos mennyiségű lyukakat fúrni a homokba: nyolc vagy tizenhat lyukat egy sorba, és nyolc ilyen lyuksort egymás alá.

Ha túl sok gyerek játszott mellette a homokban, néha a testével kellett védelmeznie művét. Ha elrontották, méltatlankodva sírt. Ha kérdezték tőle, miért fúrja a lyukakat, nem felelt.

A kisfiú az óvodában is mindig magában szeretett játszani, és lassan bizonyossá vált, hogy valami nagy baj van vele. Nemigen figyelt a szóra, önfejű volt, néhány furcsa szokása is kialakult, a bilizés sem ment még jól. És főleg: beszélni nem volt hajlandó semmiképpen. Szülei orvostól orvosig jártak vele. Megnézték hallását, elvitték pszichológushoz. Végül készen állt a diagnózis: autista a kisfiú. Ez olyan fejlődési zavar, amelynek okát még senki sem tudja biztosan, de egyre több gyermeknél jelentkezik. Nagyon változatos tünetei lehetnek, és az értelmi fogyatéktól kezdve a jó képességűig mindenféle gyereknél előfordulhat. Fő jellemzője az autisztikus vagy autista gyerekeknek, hogy a társas kapcsolatai igen szegényesek. Nem tud megfelelően érintkezni az emberekkel, és mintha igénye sem lenne rá. Gyakran nagyon szépek az ilyen gyerekek, különösen az értelmesebbje, mint ez a budapesti kisfiú is, akiről történetünk szól.

Szépen fejlett, magas fiú lett belőle hatéves korára, de beszélni csak nem akart. Nem lehetett még iskolába adni. Az óvodában szerették a gyerekek, mert különleges, érdekes játékokat játszott. Talán még tetszett is egy-két kislánynak, akik nagyon szépen, anyáskodva bántak vele. Segítettek neki kezet mosni, öltözködni, mert ezekben a gyakorlati dolgokban bizony elég ügyetlen volt a kisfiú, egészen úgy, mint valami szórakozott professzor. Még mindig nagyon szeretett lyukakat fúrni a homokba, de már nem csak 8x16-ot, hanem 32x32-t. Négy részletben készült a „lyuktábla”, 16x16 lyukanként.

Egyszer a negyedik részletnél baj történt: az alsó sorok kissé lefelé hajlottak, mint néha a kézírás sorai is, ha sima papírra írunk. „Hú, mi legyen most? – gondolhatta a kisfiú. – Már csak egy sor hiányzik a tizenhathoz, de túl sok a szabad hely. Több lyuksort nem fúrhatok, mert akkor nem szabályos a játék. A lefelé görbülő lyukakat újra fúrni, ezúttal egyenes sorban, túl nagy munka lenne. Hopp, megvan a megoldás!”

Legalábbis az anyukája így rekonstruálta a kisfiú gondolatmenetét, amikor meglátta, hogy a gyerek hosszan elnyúló kis árkokat készít a hiányzó lyuksor helyére. A kristálytisza logikára valló végső ábráról sajnos nem készült fénykép, mert a mamánál nem volt ott a fényképezőgép...

Fél évvel később, az 1995-ös esztendő télutó havában a szakértői bizottság, amely az „eltérő fejlődésű” gyerekek, beiskolázásáról dönt, egészségügyi gyermekotthonba irányította a kisfiút. Mivel az autista gyerekek rosszul tesztelhetők, nem derültek ki a rejtett okosságai.

Mint tudjuk, az egészségügyi gyermekotthon a súlyos állapotú és/vagy (régiben) képezhetetlennek nyilvánított gyerekek gyűjtőhelye (elfekvő), ahol jó esetben átlag heti egy-két órában foglalkozik pedagógus a gyerekek oktatásával. Itt azután boldogan élhetnek, amíg... el nem érik a tizennyolc éves kort, és valamelyik, felnőttek számára kijelölt intézetet. Aki nem hiszi, járjon utána!

A szakértői bizottság elfelejtette megemlíteni a kétségbeesett szülőknek, hogy létezik már néhány autista iskoláscsoport, ha nem is elegendő számban, ahol az ilyen gyerekeket többé-kevésbé szakszerűen fejlesztik. Ezt a szülők szerencsére maguktól is tudták (illetve hosszas utánajárásokkal már előzőleg kinyomozták), így eszük ágában sem volt követni a bizottság „szakszerű” útmutatását.

Szerencsére akadt egy jóindulatú igazgatónő egy gyógypedagógiai iskolában, aki befogadta a kisfiút, próbajelleggel. Azóta már három év telt el. A kisfiú sikeresen beilleszkedett, azóta is odajár. Bár magatartászavarokkal küszködik (sírós, hisztis, agresszív korszakai vannak), és még mindig nem beszél, osztályfőnöke szerint, akinek nagy tapasztalata van értelmi fogyatékos gyerekek oktatásában, a kisfiú ép értelmű... Autizmus-specifikus foglalkozásokon (melyek nem az iskolában zajlanak) gyógypedagógusával betűtábla segítségével, a szavak lebetűzésével kommunikál, egyelőre még nagyon nehézkesen. A betűket teljesen magától, „titokban” tanulta meg, soha senki nem tanította őt olvasni. A speciális fejlesztés hatására, „úgy fejlődik, mintha húznák”. És még jobb lenne az eredmény, ha már kicsi korában, intenzívfejlesztésben részesült volna.

Hazánkban az autista, autisztikus populáció létszáma, becslést alapján a vakok, gyengénlátók számához hasonló. Speciális gyermekkori fejlesztésük szakmailag az egyik legnehezebb és „legemberigényesebb” feladat. Ellátásuk megszervezése, a sok évre visszanyúló, intenzív próbálkozások ellenére, még csak kezdeti stádiumban van. Talán az új oktatási törvény életbelépésével sikerül új lendületet adni e halaszthatatlan és sokakat érintő ügynek.